

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
СУЧАСНОСТІ”

(для спеціалістів)

МАУП

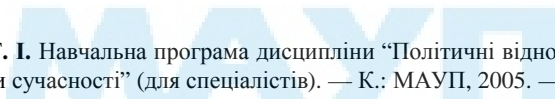
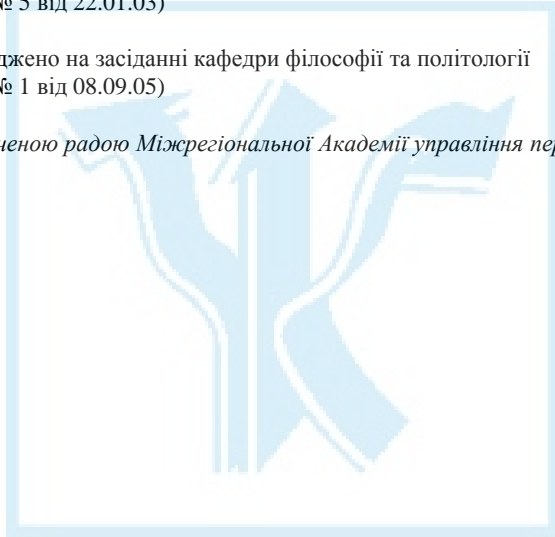
Київ 2005

Підготовлено кандидатом політичних наук *Г. І. Зеленько*

Затверджено на засіданні кафедри політології
(протокол № 5 від 22.01.03)

Перезатверджено на засіданні кафедри філософії та політології
(протокол № 1 від 08.09.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Зеленько Г. І. Навчальна програма дисципліни “Політичні відносини та політичні процеси сучасності” (для спеціалістів). — К.: МАУП, 2005. — 12 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Політичні відносини та політичні процеси сучасності”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

©Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Складні суспільно-політичні умови, надзвичайна синхронізація подій та процесів, що відбуваються у світі, спонукають до поглибленої диференціації суспільних наук. З ускладненням форм і способів економічних відносин суттєво трансформуються політичні відносини, породжуючи нові способи, форми та типи політичної взаємодії, змінюючи сучасні політичні процеси. Нині цілком очевидно, що феномени політики і влади є надто складними і багатоманітними, потребуючи додаткового, ґрунтовнішого вивчення.

Мета дисципліни “Політичні відносини та політичні процеси сучасності” — ознайомити студентів з особливостями сучасних політичних процесів та характерними рисами політичної діяльності, породженою цими процесами. Окрема увага під час вивчення дисципліни приділяється вивченню політичних процесів, що відбуваються у постсоціалістичних країнах ЦСЄ, СНД та Балтії, які, як відомо, відрізняються від політичних процесів у країнах розвинутої демократії та країнах “третього світу”.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні засвоїти поняття “політичний процес”, “політичні відносини” та “політична діяльність”. Крім того, пропонується ознайомитися з основними складовими та специфічними рисами політичного процесу в постсоціалістичних країнах ЦСЄ, СНД, Балтії та Україні зокрема і проаналізувати їх.

Вивчення курсу завершується складанням студентами заліку.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СУЧАСНОСТІ”

№ п/п	Назва теми
1	Політичний процес як форма функціонування політичної системи суспільства
2	Політична діяльність та політичні відносини як зміст і форма політичного життя
3	Структура політичної діяльності
4	Виборча кампанія як форма політичної діяльності
5	Чинники політичної діяльності
6	Політичні рішення, їх класифікація
7	Політичні відносини як форма, умова і результат політичної діяльності
8	Значення політичної влади для розвитку і функціонування політичних відносин
9	Особливості політичних процесів у країнах ЦСЄ та пострадянського політичного простору
10	Політична діяльність і політичні відносини в сучасній Україні

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СУЧАСНОСТІ”

Тема 1. Політичний процес як форма функціонування політичної системи суспільства

Визначення поняття “політичний процес”. Базові та периферійні політичні процеси. Режими політичного процесу: функціонування, розвитку, занепаду.

Об’єктивні та суб’єктивні детермінанти політичного процесу.

Література [2; 4; 6; 10; 18–21; 32]

Тема 2. Політична діяльність та політичні відносини як зміст і форма політичного життя

Поняття “політична діяльність”. Політична діяльність як спосіб участі суб’єктів у виробленні та здійсненні питань політичної влади і відбиття політичних інтересів.

Політична діяльність та політичні відносини. Способи типології політичних відносин. Політичні відносини вертикального та горизонтального типів.

Симетричні та асиметричні політичні відносини. Елітарні та ієрархічні політичні відносини.

Література [2; 4; 11; 14; 15; 18–20; 28; 29]

Тема 3. Структура політичної діяльності

Суб’єкти та об’єкти політичної діяльності, мотиви і способи їх взаємовпливу. Політична влада як основний об’єкт політичної діяльності. Форми політичної діяльності: управлінська, законодавча, виконавча, судова, контрольна та ін. Депутатська діяльність.

Література [2; 3; 5; 6; 11; 14; 15; 20; 28; 29]

Тема 4. Виборча кампанія як форма політичної діяльності

Функції виборів у демократичному суспільстві. Типи виборчих систем: мажоритарна, пропорційна, змішана. Взаємозалежність політичного процесу та типу виборчої системи. Сучасні виборчі технології.

Література [4; 5; 11; 13; 15; 16; 20; 24]

Тема 5. Чинники політичної діяльності

Залежність політичної діяльності від чинників довготривалого (стратегічного) та динамічного (тактичного) характеру. Значення оцінки політичних ситуацій та подій, політичної обстановки для ефективного здійснення політики. Правові оцінки регламентації політичної діяльності. Зміст політичних акцій і процедур.

Література [2; 4–6; 14; 15; 18–20; 25; 28]

Тема 6. Політичні рішення, їх класифікація

Політичні та інші види соціальних рішень, їх класифікація та специфіка взаємодії. Принципи і методи прийняття рішень у політичній сфері.

Стадії підготовки та прийняття політичних рішень: пошуки і вибір варіантів, політичні дебати, діалог, досягнення згоди. Контроль, інформація та зворотний зв'язок у ході реалізації політичних рішень. Проблеми політичної діяльності у сучасній зарубіжній політології.

Література [1; 3; 5; 14; 15; 18; 20; 25; 29]

Тема 7. Політичні відносини як форма, умова і результат політичної діяльності

Соціальні суб'єкти та політична влада, їх взаємодія. Управління та регулювання політичних інтересів соціальних суб'єктів. Доведення їх до рівня всезагальної громадянської та державної згоди.

Політичні відносини та політична діяльність, їх взаємозв'язок. Типологія та основні форми політичних відносин: політична боротьба, компроміс, консолідація, політична конкуренція, політичний конфлікт, консенсус у суспільстві, солідарність, суперництво.

Література [5; 6; 10; 15; 18–20; 22; 28]

Тема 8. Значення політичної влади для розвитку і функціонування політичних відносин

Проблема політичної стабільності в суспільстві. Політична напруга. Політичний конфлікт. Типологія політичних конфліктів. Способи зняття політичної нестабільності, політичної напруги. Способи розв'язання політичного конфлікту.

Література [5–7; 12; 14; 15; 18; 20; 22; 33]

Тема 9. Особливості політичних процесів у країнах ЦСЄ та пострадянського політичного простору

Передумови сучасних політичних процесів у постсоціалістичних країнах ЦСЄ, СНД та Балтії. Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на політичні відносини постсоціалістичних країн, специфіка країн ЦСЄ, СНД та Балтії.

Співвідношення владних моделей та політичного процесу в постсоціалістичних країнах.

Література [3; 6; 8; 16; 17; 22; 23; 27; 30]

Тема 10. Політична діяльність і політичні відносини в сучасній Україні

Особливості “стартової ситуації” в Україні. Об’єктивні та суб’єктивні детермінанти сучасного політичного процесу в Україні. Конституційна владна модель та специфіка політичної діяльності. Виборча система України і особливості виборчого процесу. Проблема оптимізації політичної системи і політичного процесу в Україні.

Література [9; 16; 17; 19; 23; 27]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Поняття політичної діяльності та політичного процесу, їх структура.
2. Форми політичної діяльності.
3. Депутатська діяльність як форма політичної діяльності.
4. Типи виборчих систем у сучасному світі.
5. Детермінанти політичної діяльності: аналіз чинників стратегічного і тактичного характеру.
6. Об’єктивні та суб’єктивні детермінанти сучасних політичних процесів.
7. Політичні рішення: стратегія прийняття та шляхи реалізації.
8. Проблема політичної діяльності у сучасній зарубіжній політології.
9. Аналіз типів і форм політичного процесу.
10. Політична стабільність. Особливості стабільності динамічної та стагнаційної.
11. Політичні конфлікти і способи їх розв’язання.
12. Солідарність у суспільстві.
13. Особливості сучасних політичних процесів у постсоціалістичних країнах ЦСЄ.
14. Роль “внутрішніх” та “зовнішніх” чинників у політичних процесах країн ЦСЄ, СНД та Балтії.
15. Специфіка політичних процесів на пострадянському геополітичному просторі: особливості країн СНД та Балтії.
16. Конституційна владна модель України.
17. Виборча система в Україні: основні етапи розвитку.
18. Шляхи оптимізації політичного процесу в Україні.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Дайте визначення поняття “політичний процес”.
2. Типологія політичного процесу.

3. Сутність базових і периферійних політичних процесів.
4. Основні режими політичного процесу.
5. Режим функціонування політичного процесу.
6. Режим розвитку політичного процесу.
7. Режим занепаду політичного процесу.
8. Об'єктивні та суб'єктивні детермінанти політичного процесу.
9. Розкрийте сутність поняття “політичні відносини”.
10. Типологія політичних відносин.
11. Охарактеризуйте політичні відносини вертикального типу.
12. Охарактеризуйте політичні відносини горизонтального типу.
13. Сутність елітарних та ієрархічних політичних відносин.
14. Поясніть сутність симетричних і асиметричних політичних відносин.
15. Компромiс, консенсус, солідарність у політичному процесі.
16. Поясніть співвідношення політичної діяльності, політичних відносин і політичного життя.
17. Розкрийте сутність і структуру політичної діяльності.
18. Розкрийте поняття суб'єктів та об'єктів політичної діяльності.
19. Проаналізуйте форми політичної діяльності.
20. Особливості законотворацької (депутатської) діяльності.
21. У чому полягають функції виборів у демократичному суспільстві?
22. Проаналізуйте типи виборчих систем.
23. Сучасні виборчі технології.
24. Визначте чинники, що впливають на політичну діяльність.
25. Поняття чинників довготривалого та динамічного характеру, їх вплив на політичну діяльність.
26. Яким чином оцінюють політичні ситуації, події та обстановку?
27. У чому сутність правової регламентації політичних подій?
28. У чому полягає зміст політичних акцій і процедур?
29. Класифікація політичних рішень.
30. У чому полягають принципи та методи прийняття політичних рішень?
31. Охарактеризуйте процедуру прийняття політичних рішень.
32. Контроль, інформація і зворотний зв'язок при реалізації політичних рішень.
33. Яким чином забезпечується зворотний зв'язок між суб'єктами політичної діяльності при реалізації політичних рішень?
34. Охарактеризуйте основні проблеми політичної діяльності, що досліджуються сучасною зарубіжною політологією.

35. Охарактеризуйте процес управління та регулювання політичних інтересів соціальних суб'єктів.
36. Поняття громадянської та державної згоди.
37. Динамічна і стагнаційна стабільність. Поясніть їх сутність.
38. Чи є політична стабільність необхідною умовою нормального функціонування суспільства? Відповідь обґрунтуйте.
39. У чому сутність політичних відносин як форми, умови і результату політичної діяльності?
40. Охарактеризуйте типи і форми політичних відносин.
41. Проаналізуйте сутність політичної боротьби.
42. Дайте поняття політичного компромісу, яким чином він досягається?
43. Поняття суспільної консолідації.
44. Поясніть сутність солідарності у сучасному світі.
45. Поняття суспільного консенсусу.
46. У чому полягає політична конкуренція?
47. Сутність політичної напруги і політичного конфлікту.
48. Стадії розвитку політичного конфлікту.
49. Способи та шляхи розв'язання політичного конфлікту.
50. У чому полягає значення політичної влади для розвитку і функціонування політичних відносин?
51. У чому полягає проблема моральності у політиці?
52. У чому сутність “стартової ситуації” сучасного політичного процесу в постсоціалістичних країнах?
53. Охарактеризуйте найхарактерніші риси політичної діяльності і політичного процесу у постсоціалістичних країнах ЦСЄ та країнах пострадянського геополітичного простору.
54. Які основні передумови сучасного політичного процесу у країнах ЦСЄ, СНД та Балтії?
55. Окресліть основні передумови сучасного політичного процесу в Україні. У чому, на Ваш погляд, їх специфіка і відмінність?
56. Охарактеризуйте основні складові владної моделі України.
57. Виборча система України.
58. Особливості виборчих кампаній у пострадянських країнах.
59. Проаналізуйте взаємозалежність владної моделі України та сучасного політичного процесу.
60. Наведіть власне бачення шляхів оптимізації політичного процесу в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Абизов В. Є., Кремень В. Г.* Політичні рішення: механізм прийняття. — К., 1995.
2. *Андреев С. С.* Политические интересы и политические отношения // Социально-политические науки. — 1991. — № 6.
3. *Анохин М. Г.* Политические системы: адаптация, динамика, устойчивость. — М., 1996.
4. *Бебик В. М.* Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. — К., 2000.
5. *Бебик В. М.* Політичний маркетинг і менеджмент. — К., 1996.
6. *Вятр Е.* Социология политических отношений. — М., 1979.
7. *Ильин М. В.* Ритмы и масштабы перемен: О понятиях “процесс”, “изменение” и “развитие” в политологии // Полис. — 1993. — № 2.
8. *Лейпхарт А.* Демократия в многосоставных обществах: сравнительные исследования. — М., 1997.
9. *Литвин В.* Політична арена України: дійові особи та виконавці. — К., 1994.
10. *Лобер В.* Демократия: от зарождения идеи до современности. — М., 1991.
11. *Матвеев Р. Ф.* Теоретическая и практическая политология. — М., 1993.
12. *Михальченко М. И.* Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? — К., 2001.
13. *Освіта виборців в Україні: плани на майбутнє.* — К., 1995.
14. *Пойченко А. М.* Конфлікти і політична діяльність. — К., 1994.
15. *Пойченко А. М.* Політика: теорія і технології діяльності. — К., 1995.
16. *Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Редкол.: Ф. М. Рудич (голова) та ін.* — К., 2002.
17. *Політичні структури та процеси в сучасній Україні / За ред. Ф. М. Рудича.* — К., 1995.
18. *Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів.* — К., 1997.
19. *Політологія / За ред. О. І. Семківа.* — Львів, 1994.
20. *Політологія: Підруч. для студ. вищих навч. закладів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенька.* — К., 2001.
21. *Ругачев В. П., Соловьев А. И.* Введение в политологию: Учебник. — М., 1998.
22. *Романюк О. І.* Політичні системи: Тексти лекцій з політології. — Харків, 1993.

23. Рудич Ф. М. Політологія. — К., 2000.
24. Рябов С. Г. Політичні вибори. — К., 1998.
25. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія. — К., 2001.
26. Тихомирров В. Б. Профессионализм политолога: анализ, принятие решений, управление событиями // Социально-политический журнал. — 1993. — № 3.
27. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти / За ред. Ф. М. Рудича. — К., 2002.
28. Халипов В. Ф. Власть: основы кратологии. — М., 1996.
29. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. — К., 1995.
30. Шаповал В. Зарубіжний парламентаризм. — К., 1993.
31. Шквар В. Политика и средства массовой информации. — Одесса, 1990.
32. Шутов А. Ю. Типология политических процессов: Социально-культурный аспект // Вестн. МГУ. Сер. 12. — 1994. — № 2.
33. Энтин Л. Разделение властей: опыт современных государств. — М., 1995.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни	
“Політичні відносини та політичні процеси сучасності”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни	
“Політичні відносини та політичні процеси сучасності”	4
Теми контрольних робіт.....	7
Питання для самоконтролю	7
Список рекомендованої літератури.....	10

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
В. Є. Коломієць
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-1337

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП